

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 — 69
četrť — — 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznaniła,
1krat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina
oznaniła in reklamacije
pošiljajo se
npravnistvu
v Maribor.

Odprte rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev.“

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katere se želi
odgovor,
naj se priden
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nepravilna pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na-
ocene pošiljajo
se ne vračajo.

„Concretual-Status“ za učitelje na Štajerskem.

Četiri razredi, v katere so razdeljene plače ljudskih učiteljev na Štajerskem, mi vže od začetka niso ngajali, ker se takemu načinu plačevanja javnih činiteljev protivi moj pravni čut.

Da je med množico učiteljev na širnem Štajerskem več takih, ki v tej stvari vže od nekedaj mislijo jednako z menój, ni dvomiti; zato sem pričakoval, da se bo vendar kdo izmed jednakomislečih, zlasti iz zadnjega plačilnega razreda oglasil v tem ali onem časniku, — a čakal sem dolgo — zaman. „Dobra misel mora na dan“, si mislim, in spisem sestavek: „Avancement ljudskih učiteljev“ za „Popotnik“, kateri sestavek se nahaja tudi v „Šolskih drobčinah“ na strani 116. V njem kažem na treh primerih, kako bi se dale naše plače urediti, da bi spretne in vestne učne osebe sčasoma tudi „naprej prišle“ (avansirale), če tudi bi ne spremenile ne službe, ne kraja.

„V nekeje deželi so baje učne osebe po zaslugah, starosti in značaji njihovem, ne pa dotične šole razvrščene v plačne razrede, kar bi se smelo iz raznih razlogov priporočati tam, kjer vladate pravičenost in nepristranost brez vsake protekcije“, — tako začenjam navedeni spis, v katerem kažem: 1. podučitelja Božidara Podnčaja v Mali Vasi, pozneje kot učitelja v Zalem Logu; 2. podučitelja Štefana Skrbina v Mračnem Selu, pozneje kot učitelja-voditelja na jednorazrednici v Suhem Rebru; — in 3. učitelja Dragotina Potrudnika v mestu Rajevec, pozneje kot nadučitelja prve vrste v Dragomirji z letno plačo 1000 gld. ter končujem: „Tej nenavadnej postavi ima se baje ona, ljudske šoli jako naklonjena, dežela zahvaliti, da nimajo posamezne šole zaporedoma le najslabših, druge pa zopet ne pretrgoma le najboljših učiteljskih močij, da se premeščanje učnega osobja od leta do leta manjša, in da so učitelji v svojej veliki množini s svojim položajem in v svojem stanu zadovoljni“.

Ta spis je rodil drugega z naslovom: „Regulovanje ljudsko-učiteljskih plač na Štajerskem“, ki se nahaja v 15. šte. „Popotnika“ od leta 1889. V tem sestavku omenjam, da je na Spodnjem Štajerskem 260 ljudskih šol, od katerih je 0% v I. a) plačilnem razredu po 900 gld., — 1·91% v I. b) plač. razr. po 800 gld., — 3·83% v II. plač. razr. po 700 gld., — 31·42% v III. plač. razr. po 600 gld. in celih 62·84% v IV. (zadnjem) plačilnem razredu po 550 gld. letne plače, itd. Na dalje priporočam tam ugodnejše razmerje v odstotkih med onimi plačilnimi razredi. — Pri zadnji uredbi učiteljskih plač koncem leta 1890 so se odstotki zadnjih dveh razredov za nekaj zmanjšali

v prid III., ozir. II. razredu in dolgih 20 let preziranim učiteljem-voditeljem na jedno-razrednicah se je priznala opravilna doklada po 40 gld. na leto, vse drugo pa je ostalo pri starem. — Konečno povem tam, kako so nastali oni četiri, oziroma peteri plačilni razredi in kako se je tistikrat določil Gradec kot mesto, v katerem se živi najdražje, Bruck, Celje, Ljubno, Maribor, Mürrzuschlag, Neuberg, kjer se živi drago, potem Ptuj, Slovenska Bistrica, Slovenji Gradec, Ljutomer, Celjsko in Mariborsko predmestje, Zidani Most itd., kjer se živi manj drago, — Dobrna, Trbovlje, Ribnica itd., kjer se živi cenó, — in Blanca, Bizeljsko, Čadramlje, Griže, Ruše, Šent-Jungert itd., kjer se živi baje najbolj po ceni, ter sklepam iz tega, da bi moral po tem takem hleb kruha, ki se dobi v Gradcu za 20 kr., veljati v Mariboru le 17-76 kr., v Magdalenskem predmestju le 15-54 kr., v Marji v Puščavi le 13-32 kr., v Lembahu celó le 11-21 kr., — ročka piva le 9 kr., 8 kr., 7 kr., 6 kr., 5½ kr., — ali črna suknja, ki se dobi v Gradcu za 18 gld., bi se potem morala dobiti v Celji za 16 gld., v Celjskej okolici za 14 gld., v Žalcu za 12 gld. in pri Novi Cerkvi celó za 11 gld. 50 kr.! — Navedene cene bi bile v ravnem razmerji z onimi peterimi, ozir. četverimi plačilnimi razredi; da pa takih cen na deželi ni, to ve vsak zrelejši učenec.

Ta drugi spis končal sem podobno prvemu ter pristavil: „Tako bi imeli po tri vrste podučiteljev, učiteljev in nadučiteljev; to bi bilo devet srebrnih klinov v povišanje marnih in vestnih ljudskih učiteljev, — kar bi stanovsko zavednost jako povzdignilo. Da bi pri tem največ pridobili: družina, národ, cerkev in država, razume se samo po sebi. Dajte ljudstvu dobrih — pa tudi veselih in zadovoljnih učiteljev!“

„Ni dvomiti, da je med množico učiteljev na širnem Štajerskem več takih, ki o tej stvari vže od nekedaj mislijo jednako z menoj“, rekel sem zgoraj; a da se bode število enakomislečih v tako kratkem času za toliko pomnožilo, kakor je pokazala Admontska skupščina „štajerske učiteljske zaveze“, tega bi ne bil nikdar mislil, kajti tu so zborovali, z malimi izjemami, le nemški učitelji, ki službujejo po večjem v krajih II., I. b) in I. a) plačilnega razreda*), torej nimajo oni toliko vzroka pri- toževati se, kakor mi, slovenski sotrudniki njihovi, ki se moramo poleg drugih predmetov ukvarjati z drugim deželnim jezikom, ki nam vzame toliko dragega časa in prizadene toliko truda, kojega nemški naši sodrugi ne poznajo. A zato jih mi nikakor ne zavidamo, veliko več nas veseli, da je vsaj nekaj zadovoljnih med štajerskimi odgojitelji. — Za navedeno skupščino dne 15. septembra 1891 v Admontu na Gorenjem Štajerskem je bil med drugimi točkami na dnevni red postavljen „Concretual-Status“ za učitelje na Štajerskem. Poročal je o predmetu gornjeradgonski učitelj (Ljubljčan) gospod Šetina kot zastopnik Radgonskega učiteljskega društva prav temeljito ter prepričevalno pojasnil žalostne razmere štajerskega učiteljstva sploh. Povedal je n. pr., da pozna nadučitelja, ki vže slušbuje 37 let, pa ima le 710 gld., med tem ko slušbuje drugi nadučitelj še le 12 let, pa ima tudi 710 gld. letne plače; — da je nadučitelj z 41 službenimi leti z letno plačo 1030 gld. in drugi nadučitelj z 20 službenimi leti z letno plačo 1060 gld., itd. itd., kar jako neugodno vpliva na pravni čnt po nedolžnem prizadetih častivrednih starčkov. Jednaki izpiti, jednaka bremena, a — nejednake pravice: to hudo boli!

Iz takih števil je razvidno, v kakem protislovju sta si v mnogih krajih službena starost in plača! — Ravno mlajše učne moči imajo višje plače; — in kako to? — **vsled protekcije!** Pišla pokojuina je navrzek prizadetim revežem, katerim so se pred letom 1870 doslužena leta itak vže za **jedno četrtinko** skrčila!! — Vse se lože

*) V plačilnem razredu I. a) in I. b) ni nobedna slovenska, oziroma slovensko-nemška šola.

pretrpi nego **krivica**. Naravna posledica tem žalostnim razmeram bo: pomanjkanje učiteljev sploh, posebej pa učiteljev po poklicu. Pomanjkanje učiteljev zlasti po Slovenskem Štajeru je izborno osvetlil naš vrli, med učiteljstvom jako priljubljeni in velespoštovani poslanec v državnem zboru. Tudi učitelj z najboljšimi spričevali ne bo nikdar svoji vzvišeni nalogi prav kos, če ne čuti v sebi pravega poklica za naš imenitni in težavni stan! Sponesrečenimi dijaki, suplenti in suplenticami se národu, se ljudstvu le malo pomaga! Saj so nekateri ljudsko-šolski suplenti iz bližnje preteklosti še v prežalostnem spominu na Štajerskem.

Gospod poročevalec v Admontu je zahteval nadalje: Okrajni šolski nadzorniki, iz vrste ljudskih in meščanskih učiteljev, naj bodo stalni. Tako zvana lestvica za pomikanje učiteljstva navzgor (avancement) bi imela sledeča označenja v službi:

„Podučitelj“ naj se zamenja z bolj značilno besedo. Definitivni učitelj. Šolski voditelj. Šolski ravnatelj. Okrajni šolski nadzornik.

Črtež za plače učiteljem: Provizorični podučitelji po 330 gld. Definitivni učitelji prve tri leta po 500 gld. Definitivni učitelji do 15. službenega leta po 600 gld. in doklade bi bile v XI. činovnem razredu. Definitivni učitelji, šolski voditelji, ravnatelji od 16. do 25. službenega leta po 800 gld. in doklade bi bili v X. činovnem razredu. Definitivni učitelji, šolski voditelji, ravnatelji od 26. službenega leta naprej pa po 900 gld. in doklade; le-ti bi bili v IX. činovnem razredu (Rangklasse). Učiteljstvu na Gorenjem Štajerskem odmeri se naj zarad večje draginje primerni poboljšek.

Ta črtež kaže le temeljni obris, kateremu je gospod poročevalec dodal še 11 važnih točk, med drugimi: Po sposobnostnem izpitu pripada vsaki učni osebi naslov učitelja, a se ne uvrsti v sledečih treh službenih letih v nobedni činovni razred. Od dneva, ko se uvrsti v XI. činovnem razredu, priznajo se mu starostne doklade brez prošnje; predložiti mu je samo dotične listine. Po vsakih pet službenih letih pomakne se naprej v višjo plačo, oziroma v bližnjo starostno doklado. Šolski voditelji so uvrščeni v X. in IX. činovni razred. Učne osebe smejo še le po 13letnem definitivnem službovanji prositi za mesto voditelja. V službi ima pred vsemi drugimi najstarejši prositelj pravico do razpisane službe, itd.

To bi bil zaželjeni „Concretual-Status“ v glavnih potezih, katerega bi se imele držati dotične šolske oblasti, da bi se nobednemu učitelju krivica ne zgodila.

Poročevalčevemu predlogu: „Vodstvu zaveze se naroči, potegniti se na kompetentnem mestu za uredbo pri pomikanju učnih oseb navzgor in za njihove plače, ter za izvedbo plačilnih razredov z ozirom na osebe (ne na kraje)“ je skupščina živo pritrjevala.

Meseca novembra l. l. so dobila učiteljska društva, tudi ona po Dolenjem Štajerskem, če tudi niso člani „Zaveze“, od vodstva „štajerske učiteljske zaveze“ v Gradci povabilo, izkazati na priložene golice vso učiteljstvo dotičnega okraja, koliko ima plače vsaka posamezna učna oseba? „Učiteljska zaveza“ vže namreč pripravlja v onem smislu na vis. deželni zbor peticijo, v kateri hoče tudi pokazati popolnoma sliko domačega šolstva z ozirom na letne stroške deželnega šolskega zaklada, in drugo sliko, segajočo v bodočnost, ko bi isti zbor uslišal prošnjo „učiteljske zaveze“. Bóg daj, da bi imela ta peticija povoljnega vspeha!

Štev. 27. in 28. „Pädagog. Zeitschrift“ lansk. leta, v katerih je natisneno dobro sestavljeno poročilo gosp. Šetine, izročil sem kmalu potem v pregled nekemu gosp. dež. poslancu, ki je ljudskemu šolstvu in učiteljstvu posebno naklonjen in se posebno zanima

za to, da bi se stanje ljudskega učitelja po možnosti izboljšalo tam, kjer je to priznana potreba. Dotični gospod zlasti želi vže od nekdaj šolskim voditeljem boljših plač. Nekaj tednov pozneje mi gospod poslanec vrne dotični številki „P. Z.“ s prijaznim pismom, v katerem priznava, da bi bil „Concretual-Status“ za učitelje sicer pravičen, da pa ni za slovenske razmere, ker bi z njimi izpodkopali še to betvice avtonomije, kolikor je še inamo.

Sedanjo razvrstitev učiteljskih plač z ozirom na ceno živil v raznih krajih in okrajih pa on odločno obsoja in pravi dalje: „Država plačuje svoje uradnike v celej deželi jednako, le v Gradei in v Mariboru imajo večje aktivitetne doklade. Vojak, žandarm, finanec je jednako plačan, naj si služi na Gorenjem, na Spodnjem, ali pa na Srednjem Štajerskem. Zakaj bi to moralo biti drugače pri učiteljih? — Učitelji začelniki bi morali služiti dalje časa na večrazrednicah pod vodstvomkušenih šolnikov, in še le potem bi smeli nastopiti službe na jednorazrednicah. Najboljše, popolnoma zanesljive učne moči bi imeli biti šolski voditelji, takó na več- kakor na jednorazrednicah. Da bi taki v pustih nepristopnih krajih raje vstrajali, dobivati bi morali letno doklado, ki bi bila spojena z dotičnim krajem (ne z osebo) in ki bi se smela pri določitvi pokojnine uštevati, (ako stopi učitelj v istem kraju v pokoj).“

Tako pismo gosp. poslanca, iz katerega lahko čast. bralec razvidijo, da je dotičnik res prijatelj učiteljstvu. Hvala mu lepa za to!*)

Vsak napreden državlján zanima se dandanešnji za ljudsko šolstvo; to nas tolaži, nas navdaja z upom, da nam bode cvet našega ljudstva, da nam bode naši deželni poslanci v svoji naklonjenosti do šole in učiteljstva dali to, kar nam gre po državni šolski postavi; kajti vsak delavec je (svojemu stanu, delu in odgovornosti) primernege plačila vreden.

Fr. Jamšek.

*) Učiteljstvo je sploh prepričano, da ni med slovenskimi gospodi poslanci štajerskimi nobednega, ki ni za povzdigo ljudskega šolstva, ker je splošni napredek naroda odvisen le od dobrih šol. Pis.

Razvrstitev učne tvarine iz slovnice za II. razred dvorazrednih šol. *)

(Sestavil J. Mešiček.)

Vedne tožbe srednješolskih učiteljev, da so učenci prestopivši iz ljudske v srednjo šolo v slovnici premalo podkovani, kakor tudi zadnji ukaz vis. c. kr. dež. šolskega sveta štajerskega nas opominja, da se jezikoslovnega pouka v ljudski šoli poprimemo krepkejše. Povod k naslednjim vrsticam daje mi pa tudi spis gospoda ravnatelja Schreiner-ja „o koncentraciji pouka v ljudski šoli“, — priobčen v 1. in 2. šte. let. „Popotnika“ —, kateri, poln didaktičnih namigljajev, povdarja tudi potrebo podrobnih učnih načrtov. Ker sem se z razvrščevanjem učnega gradiva vže mnogo pečal in sem vže pred 5 leti sestavil tako razvrstitev za dvorazredne šole, katero sem pa potem na podlagi skušenj vsako leto popravljal in pilil, usojam si prijaviti v naslednjem razporedbo učne tvarine iz slovnice, po kateri poučujem v II. razredu tukajšnje dvorazrednice. Le-ta razvrstitev je sestavljena na podlagi slovniskega dodatka v „Drugem berilu“ (za I. oddelek) in P. Končnik-ove „Slovenske slovnice“ (za II. oddelek). Večkrat se sicer slisi, da je Končnik-ova „Slovnica“ za jedno-, dvo- in tudi trirazrednice preteška in preobširna. Temu bi bil morda pred leti,

*) Da-si se v nekaterih točkah z gospodom pisateljem ne strinjamo, priobčimo vendar ta sestavek vrlega sotrudnika našega; znabiti se ž njim spravi važno vprašanje o metodiki slovnicega pouka v primeren tok ter ga privede sčasoma do uspešnega zaključka.

ko sem to knjigo le površno poznal, tudi jaz pritrdil, ali zdaj sem drugega mnenja; imenovana „slovnica“ se da n. pr. pri višjem oddelku dvorazrednih šol prav dobro rabiti in do malega obdelati. Treba je le: a) položiti pri I. oddelku dober temelj, t. j. učenci tega oddelka morajo se naučiti vse govorne razpole in stavkove člene do dobrega spoznavati, samostavnike, pridevnike, zaimke in številnike sklanjati, pridevnike stopnjevati ter glagole spregati, kar je z ozirom na to, da ostanejo učenci dve leti pri tem oddelku vsekako mogoče; b) učno gradivo v smislu koncentracije si prirediti, razvrstiti. Končnik-ova „Slovnica“ obdeluje govorne razpole in stavkove člene v „koncentričnih krogih“, kar more biti za večrazredne šole, kjer se „Slovnica“ v dveh ali še več oddelkih rabi, primerno, a za dvorazrednice, kjer se knjiga le pri enem oddelku rabi, ta razporedba ne ugaja. Treba je torej sorodno stvarino iz raznih poglavij izbrati in jo kot celoto v nepretrgani zvezi obdelovati. Naj na posebnem vzgledu pojasnim to misel!

Na vrsto pride glagol. Obdelujem torej dotično stvarino iz Končnik-ove „Slovnice“ v tej zaporedbi: § 8 Pojem glagola, § 24 glagoli po pomenu in trpeži djanja, § 9 oseba in število, § 10 čas, § 11 in 79 tvorna in trpna oblika, § 12, 13 in 78 nakloni, § 14 in 25 deležniki, § 68 vrste glagolov, (§§ 69—74 razrede posameznih vrst izpustim), § 15 in 75 sprega, § 76 in 77 dovršni in nedovršni glagoli (pravilo *e* izpustim) in njih raba.

Jednako postopam pri drugih govornih razpolih in stavkovih členih, kakor je to iz sledeče razvrstitve razvidno.

Pri svojih učencih sem opazil, in tudi tovariši so mi pritrdili, da otroci težko razločujejo med govornimi razpoli in stavkovimi členi; da n. pr. na vprašanje: kak stavkov člen je to? odgovarjajo to je samostalni (namesto osebek) ali na vprašanje: kaka beseda je to? pravijo: to je dopovedek (namesto pridevnik, glagol).

Temu, mislim, je pa kriva analitična metoda, katere se preveč držijo slovenske in nemške slovnice in seveda potem tudi učitelji. Po načrtu naših slovnice se učencem najprej kaže stavek (goli, potem razširjeni) in razni njegovi členi, potem pa se še le obdelujejo govorni razpoli, ki se morejo rabiti za ta ali oni stavkov člen.

Lastna skušnja me je pa prepričala, da ta metoda za ljudsko-šolske učence zlasti na nižji in srednji stopnji ni primerna, da je preteška, ker se slovniska tvarina podaja preveč zamotano. Jaz sem jo torej opustil in poučujem raje tako-le: Ko so učenci po analitični metodi spoznali, da se stavki sestavljajo iz besed, besede iz zlogov, zlogi iz glasov, nadaljujem glasoslovje pri pravopisnem pouku, pri slovniskem pa začnem brez ozira na stavek koj s samostalnikom in obdelujem vseh devetero govornih razpolov zaporedoma; samostalni, pridevnik, zaimok, glagol, številnik, prislov, predlog, veznik in medmet. Zadnja dva govorna razpola se sicer ne nahajata v slovniskem dodatku „D drugega berila“, vendar se mi zdi umestno, da se predočita vže učencem I. oddelka in sicer zategadelj, da se otrokom poda celota vseh besednih plemen. Tukaj naj le še omenim, da je dobro, ako se naučijo vže učenci I. oddelka definicije govornih razpolov s tistimi besedami, kakor so v Končnik-ovi „Slovnici“, in da se sploh rabijo pri obeh oddelkih jednotni izrazi. Definicija samostalnika bi pa morda priprostejša tako-le slovela: Samostavniki so imena vidnih in nevidnih stvari. (Namesto: samostavnik je tisti govorni razpol, ki imenuje osebe in reči, ali njih svojstva in djanja.)

Ko so učenci spoznali vse govorne razpole in se naučili sklanjati, stopnjevati in spregati, preidem nazaj k stavku in njegovim členom.

Po tej sintetični metodi učenci lažje zapopadajo razloček med pojmi „govorni razpol“ in stavkov člen“ in s tem je vže veliko pridobljenega.

Razvrstitev.

Šolski teden	I. oddelek	II. oddelek
1. do 7. (mesec okt. in november)	(Slovnikiški dodatek v „Drug. berilu“) Stavek, beseda, zlog, glas. Samostalnik: § 23 pojem, § 24 in 42 spol, § 25 število, § 26 skla- njava. Poleg se izdelujejo naloge iz § 11 izpeljava, § 15 sestava.	P. Končnik-ova „Slovnica“: § 1 Stavek, beseda, zlog glas. Samostalnik: besedoslovje: § 15 do 22, 27, 28; oblikoslovje: § 3, 4, 5, 19 do 22.
8. do 11. (mesec december)	Samostalnik: § 27, 43 moška sklanja, § 27, 44 ženska sklanja, § 27, 45 srednja sklanja.	Pridevnik: besedoslovje: § 23 do 26, 29; oblikoslovje: § 16, 17, 36, 37, 39.
12. do 16. (mesec januar)	Samostalnik: § 28, 46 ponovilo. Ponavljjanje po kakem berilu. Pridevnik: pojem, § 12, 13 izpe- ljava, § 16 sestava, § 39 in 51 stopnjevanje.	Zaimek: oblikoslovje: § 6, 40 do 46. Glagol: § 8, 24, 9, 10.
17. do 20. (mesec februar)	Pridevnik: § 50 sklanjanje; po- navljanje po berilu. Zaimek: § 29 pojem, § 30 in 52 osebni zaimki, § 53 svojilni za- imki.	Glagol: § 11, 79, 12, 13, 78, 14, 25, 68, 15, 75, 76, 77.
21. do 24. (mesec marej)	Zaimek: § 54 kazalni, § 31, 55 vprašalni, § 32, 56 nedoločni zaimki. Ponavljjanje. Glagol: pojem (definicija), § 34 oseba in število.	Številnik: § 47 do 53. Predlog: oblikoslovje: § 34, 60; besedoslovje: § 30.
25. do 28. (mesec april)	Glagol: § 35 čas, § 36 tvorna in trpna oblika, § 37 nakloni, § 62 deležniki. Ponavljjanje po berilu.	Prislovi: § 58, 59. Veznik in medmet: § 65. Besedne družine: besedoslovje: § 31, 32. Ponavljjanje. Goli stavek: § 1, 23, 66, 67, 2.
29. do 33. (mesec maj)	Številnik: § 57 pojem, § 58 glavni, § 59 vrstilni, § 60 ločilni, § 61 množilni številniki. Ponavljjanje. Predlog: § 63 pojem, § 72 rekeija.	Razširjeni stavek: dopolnilo: § 18, 26 do 32, 33; prilastek: § 35, 54, 55, 56; prislovno določilo: § 57, 61 do 64. Ponavljjanje po berilih.
34. do 37. (mesec junij)	Prislov: § 74 pojem, krajevni, ča- sovni, načinovni prislovi. Veznik in medmet. § 19 besedne družine.	Zloženi stavek: § 83. Priredje: § 84 do 87. Podredje: § 88.

Šolski teden	I. o d d e l e k	II. o d d e l e k
34. do 37. (mesec juni)	Ponavljjanje vseh govornih razpolov po berilih.	
38. do 41. (mesec juli)	Stavek: § 21, 22 goli stavek, osebek in dopovedek; § 40 pripovedovalni, vprašalni . . . stavki; § 41 razširjeni stavek; § 48, 63, 64 prilastek.	Zavisni stavki; § 89 do 99.
42. do 46. (mesec avgust)	Stavek: § 65 do 71 dopolnilo, § 70 do 76 prislovno določilo. Ponavljjanje.	Skrajšani, vmesni, eliptični, skrčeni stavki: § 100 do 109. Ponavljjanje po berilih.

K predstoječi razvrstitvi slovniskega gradiva naj se dostavi še to-le:

Ker obsega na dvorazrednici I. oddelek 2. razreda dva, II. oddelek pa celo tri letnike, bilo bi primerno razdeliti učno stvarino za vsaki oddelek vsaj na dva koncentrična kroga.

Ali to se ne da lahke zvršiti, ker prihajajo vsako leto novi učenci v oddelke, torej se drugo leto pri pouku ne more naslanjati na učno stvarino, ki se je v prvem letu obdelovala. Ako bi se pa jedno leto te, drugo leto pa druge skupine slovniske tvarine brez vezi med seboj obdelovale, bi učenci nikdar ne zadobili prave jedinske celote.

Tu pa je tudi pomisliti, da mnogi učenci ne ostajajo po dve leti pri enem oddelku; nekateri so pozneje v šolo vstopili ali na nižji stopinji predolgo zaostali, treba jih je torej potem hitreje naprej pomikati, drugi dobé olajšave v šolskem obiskavanju, tretji prestopijo pred 14. letom v srednje šole itd. Torej ne kaže drugače, kakor stvarino za vsaki oddelek obdelovati v enem letniku; tu pa ni potrebe, da bi se učenci vsa, tudi manj važna slovniska pravila na pamet naučili, da le v govoru in pisavi zoper nje ne grešijo. Pri izdelovanju nalog pa se sploh držim načela, da se pismeno obdela vsako leto le polovica nalog, letos n. pr. naloge, ki so s sodimi, drugo leto z lihimi številkami označene. V obče pa nam naj ostane v spominu stavek iz zadnjega ukaza visokega c. kr. dež. šolskega sveta:

„Es handelt sich dabei eben um die weise Auswahl, um die Scheidung des Wichtigen, Unerlässlichen vom Minderwichtigen, mehr Nebensächlichen und gerade bei einer derartigen Sichtung zeigt sich die Tüchtigkeit oder das Gegentheil des Lehrers“.

Slovstvo.

Ocene.

Fizika ali nauk o prirodi s posebnim ozirom na potrebe kmet. stanu.

Spisal Henrik Schreiner, c. kr. ravnatelj.

II. knjiga: O kemiji.

S slikami. — Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovci. — 1891.

Ko smo pred dvema letoma na tem mestu ocenjevali Schreiner-jeve fizike I. knjigo, rekli smo konec ocene, da željno pričakujemo obljubljenega nadaljevanja. Zdaj, ko imamo prvo nadaljevanje, t. j. kemijo pred seboj, reči smemo, da se nismo varali v svojih nadah. Spretnost pisateljeva, katero jo pokazal v I. knjigi, krasno se je obnesla tudi v drugi.

Da pisateljjeve zasluge prav ocenimo, pomisliti nam je, da je kemijska stroka v slovenskem slovstvu do zdaj precej zaostala. Kajti izvzemši Vertovčovo kmetijsko kemijo, ki pa je popolnem zastarela, imamo le še jedno knjigo te vrste, to je Ogrine-Schödllejevo, po „Matici Slov.“ izdano kemijo, katera pa ne zadostuje potrebam ljudstva. Naš pisatelj imel je torej še mnogo ledine orati in treba mu je bilo dovolj truda, nikakor ne gledé na predmet v stvarnem oziru, temveč gledé na njega obdelovanje v jezikovnem, metodiškem in tehniškem oziru. Vodilo, katerega se je bilo v vsakem oziru strogo držati, bil je tega dela glavni smoter, t. j. spisati knjigo, ki bodi znanstvena, ob enem pa tudi primerna vsemu narodu.

Kakor s prvo, tako je pisatelj tudi z drugo knjigo popolnoma dosegel svoj smoter. Podaril je narodu knjigo z bogatim, jako srečno izbranim gradivom, s prezanimivo osnovo in z lahko umevno pisavo.

Iz te knjige lahko se pouči narod o vseh kemijskih razmerah in prikaznih, ki so znamenite v vsakdanjem življenji. Zvedel bo najprej o vodi in zraku, potem o dragih in nedragih kovinah, o izdelovanji smodnika, stekla in gline, o vapnu in malti, o obleki in perilu, o reditvi rastlin in o gnoji, itd.

V knjigi je poučnega berila za gospodarje in gospodinje, kovače in zidarje, za lončarje in steklarje, za krojače in perilje, za oglarje in kmetovalce, za njih blavec in dekle, itd. Sploh za vsakega, kdor diha.

Gledé osnove naj koj omenimo, da v vsej knjigi ni nobedne kemijske formule; vsaj je knjiga napisana za priprosto ljudstvo. Kemijskih pojmov in zakonov razvitih je le toliko, kolikor jih je neobhodno treba za umevnost tvarine. Izvajajo se polagoma na podlagi nazornega in poskusnega gradiva deloma induktivnim, deloma deduktivnim potom. Vsako poglavje in nekateri odstavki imajo na čelu ali zgodovinskih opazk ali sicer krasnih uvodov, s katerimi pisatelj izvrstno vzbuja zanimanje in veselje ter čitatelja tako rekoč na prvi mah vjame. Sploh je knjiga zgolj praktično osnovana. Po jedni strani polni nam glavo s koristnimi nauki, po drugi pa nam blaži — srce. — Srce? utegne začuden kdo prašati. Res da! kdor ne verjame, bere naj (str. 68 sl.) „o dragih kovinah“ in o „alkimiji“; (str. 71) ne želi si premočno zlata“. (Str. 92) „O železu“, (str. 172) o kemijski kuhinji v rastlinskem telesu, itd.

Knjiga je vsled tega narodu ne samo poučne vrednosti, ampak tudi odlično odgojevalnega pomena.

Knjiga ni šolska knjiga, ne po obsegu, ne po razvrstitvi. Toda izvrstno bo služila vsemu učiteljstvu slovenskemu kot pomožna knjiga v stvarnem, metodiškem in jezikovnem oziru. V njej najdeš marsikateraj dispoziciji primeren uvod in dokaj navodov pri obravnavanji kemijskih prašanj.

V jezikovnem oziru zaznamovati je zdaten napredek. V knjigi nahajamo veliko število lepih, do sedaj še ne obče rabljenih tehniških izrazov domačega korena, ki bodo vže sami po sebi šli na korist. In ko bi se vse ljudstvo po pridnem čitanji lotilo teh izrazov, bilo bi razvoju našega jezika neizmerno na korist.

Zunanja oblika knjige, katere vrednost še povišuje lepo število jako zanimivih slik (56), je odlična, tisk razločen in čist, papir močen. Le žal, da se je izjalovilo par slik, ki so bile v prvotnem načrtu prav čisto izdelane. Vsakako pa zasluži društvena tiskarna našo popolno priznanje; gospodu pisatelju pa in slavnemu odboru Družbe sv. Mohorja ohranil bode ves narod na veke hvaležno srce za to toliko koristno knjigo.

H koncu je presojevalcev navada ali bolj dolžnost, da omenjajo tudi napak, kar so jih našli. No, v obče je teh kaj malo, kajti marsikaj, kar bi kateri drugi pisatelj zivil drugače, še zategadelj ni napaka. Omenimo naj torej, da ima zakon o raztopu (str. 6) izjem, n. pr. pri vseh klovastih tvarinah. Na str. 10., vrsta 5. zgoraj beri „vodi“ namesto „toploti“. Stran 12.: „Radeici“ zove se slovenski Radence, torej Radenski, ne „Radeinski“. Stran 47., vrsta 1. spodaj: Naj bi se bil predruščil besedni red tako-le: „da vsrkava iz plina to ali ono snov, ki ...“ Str. 63: „lakmus“, „lakmusov“. V imenovalniku tega samostalnika res ne kaže drugo, nego obdržati tujo končnico „-us“; toda zakaj bi se svojilni pridevnik ne glasil pravilno „lakmov“, torej „lakmova mokrina“ ali še kračje „lakmovina“? Stran 65., vrsta 18. spodaj beri „zmletili“ namesto „zmlete“ in v vrsti 6 spodaj „ob nje“ namesto „na nje“. Stran 68. V 2. odstavku nahaja se šest vrst dolga perijoda, katero bi dobro bilo razkljati v kračje perijode. Stran 74., vrsta 3. spodaj: Tujko „amalgama“ rabiti hočemo rajši v moškem spolu, amalgam, kakor ima to tudi

Janežič-Bartel. Stran 82., vrsta 14. spodaj: „... večje število jajčjih beljakovici“. Od snovnih imen se navadno ne tvarja množina, zato: „beljak iz več jaje“. Str. 89., vrsta 18. spodaj beri „tolikerno“ namesto „tolikoterno“. Stran 100, vrsta 9. zgoraj: za „klinja“ imamo lepo domačinko: „rezilo“, rez, -i = Schneide. Za tujko „homogén“ zdi se nam „jednakomeren“ boljši nego „istovrsten“, koja se oba rabita vspešno. Stran 102., vrsta 7. spodaj: za „Hammerschlag“ bolj ugaja „skaje“, s čim pri nas zaznamujemo tanko prevlako železnih okisov; „žlindra“ pa so veliki odpadki kovačevega ognjišča. Str. 142., vrsta 20. zgoraj beri „natrijevega“ namesto „kalijevega“. Pri dotičnem poskusu z natrijevim lugom neobhodno ni treba kuhinjske soli, pač pa, da dobimo jedrnatega mila iz kalijevega luga. Stran 157., vrsta 11. zgoraj beri „... različnih kovinskih okisov“ namesto tožilnika.

Fr. Hauptmann.

Knjige „Matiče Slovenske“.

„Matica Slovenska“ je za leta 1891. svojim udom podala troje knjig in sicer: Letopis za leto 1891; Zgodovino Novega mesta in pa povest Pegam in Lamberger. — Letopis obsega 23 tiskanih pol in prinaša te-le spise: Enklitike v slovenščini, spisal dr. Murko; Doneski k historični slov. dialektologiji, spisal V. Oblak; Premogova tvorba v obče, posebej pa nje izobrazba na slov. Štajerji, spisal M. Cilenšek; Prazgodovinske in rimske izkopine po Slovenskem leta 1890, spisal S. Rutar; Barve in njih uporaba v ornamentiki, spisal J. Šubie; Fr. Mikložie, spisal dr. M. Murko; Bibliografija slovenska, sestavil J. Tomšic in pa Letopis „Matiče slovenske“, katerega je uredil tajnik E. Lah.

Vže naslovi teh spisov kažejo, da so zlasti nekateri namenjeni le dotičnim strokovnjakom, nikakor pa ne večini matičnih udov. Prav mnogokrat se je pri nas vže povdarjalo, da bi naj bila „Slovenska Matica“ Slovencem to, kar je hrvatska Hrvatom, ona bi namreč naj skrbela za primerno berilo tistim omikanim Slovencem, ki so si pridobili toliko znanja, do zamorejo pridno čitati knjige, ki razpravljajo razne človeške znanosti, ki pa vendar niso strogo strokovnjaške, kakoršne so pristopne in umevne le strokovnjakom. S takimi knjigami, namenjenimi srednjemu stanu, bi nam „Matica slovenska“ neizmerno koristila, kajti nam ravno takih knjig najbolj pomanjkuje in smo torej prisiljeni drugod iskati potrebnega berila. Ako bi „Matica“ svoj delokrog v tem oziru razširila, tedaj, tega smo uverjeni, bi tudi med našim ljudstvom našla mnogo več zanimanja in tako tudi več zaslombe in podpore, nego je ima sedaj.

To je naše stališče, koje smo „Slovenski Matiči“ nasproti vedno povdarjali in s tega stališča moramo veči, da bodo spisi v let. Letopisu morebiti zelo zanimali učene jezikoslovce, nikakor pa ne velike večine

matičarjev. S tem nikakor ne rečemo, da bi se taki spisi pri nas ne tiskali, nasprotno vemo njihovo vrednost in veljavo dobro ceniti, pa vsaka reč bodi kakor drugod tudi tukaj na svojem mestu. Murko-v in Oblak-ov spis obsegata skupaj 10 tiskanih pol, činita toraj vže knjigo za se, pa pričani smo da teh spisov večina udov niti prevezala ne bo. Ta dva spisa torej jasno pričata, kako potrebno je, da si naši učeni jezikoslovci osnujejo poseben list za učene svoje razprave. Letopis je pa knjiga, katero čita tudi priprosti kmetski mladenič na Pohorji; kaj torej hoče on s knjigo početi, ako je ne more umeti. Ali naj vže kar zato pristopi k „Matici“, da bode potem njene knjige nečitane zbiral in shranjeval v svoji omarici? Vpraša se pa tudi, ali ga bode sploh še veselilo biti ud zavoda, ki mu prav malo prinaša takega berila, ki bi zamoglo tudi njega zanimati? Kakor je sicer potrebno, da žrtvujemo in se svojimi doneski podpiramo razvoj slov. slovstva v obče, tako pa tudi smemo zahtevati, da se pri izdavanji knjig ozira na to, da po svoji vsebini ugajajo večini udov. Zato pa zopet ponavljamo svojo vže večkrat izraženo željo, da stopi tudi „Slovenska Matica“ na stališče „Matiče hrvatske“, ki se je ravno s tem, ker se v svojih knjigah ozira na srednji stan, tako prikupila hrvatskemu ljudstvu, da je sedaj skoraj vsak omikan Hrvat tudi njen ud. Kar je družba sv. Mohora pri prostemu ljudstvu, to bodi „Matica slovenska“, bolj omikanim Slovencem*), potem bode

*) Res je, toda baš zatagadelj se Matica ne oziraj na „kmetskega mladeniča“, za-nj skrbi družba sv. Mohorja. Tudi v tem se ne moremo strinjati z gosp. poročevalcem, kojega tukaj izražene misli pa brez tega popolnoma odobravamo, da bi „Slovenska Matica“ povsem posnemala „Matico hrvatsko“. Hrvatje imajo za strogo znanstvene proizvode akademijo. Kje pa zalagaj Slovenec strogo znanstvene spise? Poseben list za učene jezikoslovne razprave bit bi vže prav, kdo pa ga bode zdržal? Slov. jezikoslovcev ni toliko, da bi si mogli omisliti poseben

še le nam vsem prav koristila ter tudi med ljudstvom samim krepejše korenine poganjala, ter se bode mnogo bolj med nami utrdila in razcevela. To rečemo, ne da bi slavn. odboru „Matiče slovenske“ kaj očitali, ampak ker smo o tem popolnoma prepričani in ker smo morali zlasti letos mnogo matičarjev slišati, ki so kar očitno svojo nevoljo o knjigah izrekli. Pa tudi poverjenikom, kojih posel vže itak ni posebno prijeten, se tako še večje težave napravljajo.

„Zgodovina Novega mesta“ je hvalevredno in trudapolno delo, kar prav radi priznamo, in Novomeščani storili so le svojo dolžnost, da so gospodu pisatelju za velik trud, kojega je pri spisavanju knjige imel, izrekli prav zaslužno zahvalo. Knjiga se bode gotovo rada prebiralala v Novem mestu in sploh na Dolenjskem; ona bode tudi našim zgodovinarjem služila kot vir, iz katerega bodo zamogli marsikaj zajeti, vendar je pa po vsej svojej vsebini prelokalnega značaja, in mi bi bili torej rajši videli, ako bi bili Novomeščani sami to za nje jako zanimivo knjigo založili, „Matica“ pa bi bila mesto te izdala drugo knjigo, ki bi imela več splošne zanimivosti.

Tretja knjiga „Pegam in Lamberger“ popisuje v obliki pripovedi razmere in boje, ki so nastali po smrti poslednega Celjskega grofa Ulrika II. Dejanje se vrši največ na Štajerskem in sicer v Savinjski dolini, nekoliko pa tudi na Kranjskem in Koroškem. S to knjigo bode letošnji matičarji gotovo prav zadovoljni.

Na str. 295. Letopisa čitamo, da hoče „Matica“ v prihodnje izdavat obširnejšo „Slovensko zgodovino“. Kakor nas je to naznanilo prav iz srea vzradostilo, ravno tako nas je kaj neprijetno dirnala vest malo nižje, da pride leta 1892 „Goriška“ na vrsto. Iz tega namreč sklepamo, da pridejo zaporedoma na vrsto „Kranjska“, „Štajerska“,

list za svojo stroko. Jezikoslovnih razprav pa je zelo treba. Kdo nam jih bo pisal, če ne sami? Matičar mora žrtvovati tudi za splošni napredek v književnosti in zatorej bi naj bil vsak olikanec tudi ud „Matiče“.

Ured.

„Koroška“, li tudi „Benečanska“ in „Oger-ska“ kjer tudi nekaj Slovencev živi, seveda ne vemo. Ako se bode tako nesrečna naša politična razkosanost uvedla tudi v naše slovstvo, se bode-li potem čuditi, ako se nikdar ne bodedo čutili Slovence, temveč ostanemo vedno le tesnoprsni pokrajinci, Kranjci, Štajerci, Primorci, Korošci itd. Politčna oprava pač dobro vé, zakaj nas je na toliko dežel razcepila in zakaj se tudi z vso odločnostjo ustavlja našim težnjam po zjedinenji. Če se bode torej tudi naše slovstvo cepilo po pokrajinah, tedaj bode namere naših nasprotnikov, nas še bolj oslabiti, le podpiralo. Tako pa se vzajemnost in skupnost našega naroda gotovo ne bodo pospeševala, temveč brezdno, ki nas sedaj loči drugega od drugega, postalo bode le tem večje. Ako je torej še sploh mogoče, tedaj stavimo slavnemu odboru najvljudnejšo prošnjo, da se izdava celokupna zgodovina Slovencev ne pa zgodovina slovenskih pokrajincev. Tako delo bode na čast „Matiči“ in pisatelju, celemu slov. narodu pa v veliko korist. Po taki knjigi, v kateri bode gledal in videl Slovence Slovenca, se bode budila in krepila narodna zavest in pa goreča ljubezen do prekrasne da-si tako neusmiljeno razkosane slovenske naše domovine!

Konečno si usojamo še omeniti, da bi bila „Matica“ svojim udom jako ustregla, ako bi bila, o čemur se je bilo svoje dni vže govorilo, prevzela založbo slov. klasikov. Za prav dragi denar si mora sedaj omikan Slovenec le te naše duševne velikane kupovati in kar naravnost rečemo, da tega ne zmore vsak. — Ko bi jih pa izdaval „Matica“, dobili bi jih mnogo ceneje, in kar bi bilo še več vredno, klasiki bi se bili tem potom med našim ljudstvom mnogo bolj razširili, nego se bodo pa sedaj. Z izdavanjem slov. klasikov bi bil naš prvi in najvažnejši slovstveni zavod tem našim veleumom postavil prekrasen spomenik, za kar bi mu bil hvaležen ves slov. narod.

Udov je imela „Matica“ 1891. leta 2157, med temi 1851 letnikov, 200 ustanovnikov in 6 častnih udov. S.

Doneski k zgodovini naših šol.

Piše Ivan Strelec.

(Dalje.)

Dohodki učitelja bili so v začetku precej dobri. Kakor je iz fasije od leta 1809 in 1812 razvidno, dobival je razno

zbireo kakor rž, ajdo in razne druge malenkosti. K temu imel je še šolnino. (Šolnina se takrat ni pobirala.) Vseh dohodkov sku-

paj imel je do 1816. leta 602 gld. 15 kr. Stroški znašali so 243 gld. 40 kr.; čistih dohodkov je torej bilo 358 gld. 31 kr. C. D. Vsled ukaza c. kr. okrožnega urada ddo. 6. novembra 1815 štev. 8619 se mu je pa zbirca v 10 občinah, katere so bile v župniji sv. Petra in Pavla ali sv. Marjete prepovedala, ter ondotnim učiteljem in mežnarjem pripoznala. S tem zgubil je tukajšnji učitelj 30 vaganov rži in $78\frac{3}{4}$ vaganov ajde. Fasija ddo. 28. oktobra 1820 kaže torej le 162 gld. $37\frac{1}{2}$ kr. dohodkov. 25 gld. stroškov in čistih dohodkov 137 gld. $37\frac{1}{2}$ kr. Fasija ddo. 5. decembra 1853 pa 242 gld. $11\frac{3}{4}$ kr. dohodkov (med njimi 45 gld. šolnine). 132 gld. pa stroškov, torej čistih 110 gld. $11\frac{3}{4}$ kr.

Od 1. marca 1872 do 1. decembra 1873 na tej šoli ni bilo podučitelja. Poučeval je torej nadučitelj Janez Možina vse otroke sam poludnevno. Dne 1. maja 1873. najelo se je poslopje posestnika Matije Kolarič-a v Markovcih za šolo in tako je postala 1. dec. 1873 šola zopet dvorazredna v smislu novih šolskih postav. Leta 1884 najelo se je še jedno poslopje za šolo in 1. novembra 1884 postala je šola trirazredna.

Šolsko poslopje, postavljeno leta 1840, stalo je do leta 1890. na cerkvenem posestvu ter bilo lastnina vseh farnih občin. Leta 1890 postavilo se je novo šolsko poslopje s petimi šolskimi sobami ter stanovanji za vse učitelje.

Prevdarek bil je ocenjen na 26.260 gld. s šestim studecem vred. Dne 22. aprila 1890 prevzel je celo delo gospod Jožef Breznik, stavbinski mojster v Ptuiju, na stroške vso-
lanih občin za 22.125 gld. in meseca junija 1890 se je staro poslopje podrlo ter še isto leto novo dogotovilo. Nova šola se sme šteti med najlepše šole na deželi po celem Štajerskem. Dne 1. novembra 1890 postala je potem šola četirirazredna, kakoršna je še danes.

Na tej šoli službovali so sledeči učitelji, oziroma nadučitelji:

1. Domanjko Bernard. Od febr. do maja 1810.

Rojen pri Sv. Vrbanu pri Ptuiju 15. sept. 1742, sin Bernarda in Jožefe roj. Pammer. V matičnih knjigah imenuje se vže leta 1794.

2. Dominkuš Blaž. 1810 do 1816.

Rojen v Frankovcih pri Ormoži 1787, ter učitelj postal leta 1806. Bil je podučitelj v Ptuiju 1808 do 1810, potem prišel maja k Sv. Marku in ga je tū 7. februarja 1811 škofijstvo stalno namestilo. Od 1816 do 1819

živel je v Ptuiju na svojem posestvu, 1. 1819 šel je kot učitelj k Sv. Križu pri Ljutomeru, kjer je leta 1846 umrl.

2. Postružnik Janez Nep. 1816 do 1818.

Rojen pri Sv. Juriji ob Ščavnici 10. marca 1788. Bil je učitelj v Središči 1809 do 1815. Dne 9. februarja 1813 bil tam poročen z Marijo Gorsič. Od tod prišel je k Sv. Marku, leta 1818 šel kot učitelj v Ljutomer, kjer je služboval do leta 1848.

4. Majhenič Jakob 1818 do 1820.

Bil provizoričen učitelj, ter je podpisal tukaj dve stari fasiji.

5. Tomančič Miha, 1820 do 12. junija 1821.

Rojen pri Sv. Vidu pri Ptuiju 1802, učitelj postal 1818. Podpisal tukaj ddo. 28. okt. 1820 fasijo. Šel 12. junija 1821 k Svetinjam, kjer je postal leta 1823 definitiven; služboval tamkaj do leta 1828, ko je šel k Sv. Trojici v Haloze, kjer je 1. 1848 umrl.

6. Spricej Štefan od 13. junija 1821 do 30. aprila 1830.

Po dolgotrajnih tožbah se je svojemu mestu odpovedal ter odšel, ni znano kam.

7. Šleinc Martin od 1. maja 1830 do 30. novembra 1871.

Rojen v Ljutomeru 31. decembra 1804, učitelj postal 1. oktobra 1823. Služboval kot podučitelj: v Ljutomeru 1823 do 1824; pri Veliki nedelji 1824 do 1826; v Ormoži 1826 do 1830. Prišel 1. maja 1830. kot provizor k Sv. Marku, kjer je postal 26. februarja 1831 definitiven, ter je stopil 30. novembra 1871 v pokoj.

8. Kranjc Sebastijan, provizor 30. novembra 1871 do 1. marca 1872. Rojen v Teharjih 18. januarja 1848, učitelj postal 10. decembra 1866. Bil je podučitelj pri Sv. Lovrenci v slov. gor. 1866 do 1869, pri Sv. Marku 1869 do 1871, ko je postal provizor. Odšel 1. marca 1872 kot podučitelj na mestno šolo v Ptuiju, kjer je postal 6. februarja 1875 učitelj.

9. Možina Janez službuje od 1. marca 1872.

Rojen v Zavrči 13. avgusta 1840, učitelj postal 1. novembra 1859. Bil je podučitelj pri Sv. Vrbanu pri Ptuiju 1. novembra do 31. decembra 1859; v Ptuiju 1. januarja 1860 do 1. novembra 1860, pri Sv. Lovrenci v Slov. gor. 1. novembra 1860 do 30. aprila 1863, kjer je bil od januarja do aprila provizor. Učitelj pri Svetinjah 1. maja 1863 do 1. marca 1872, ko je prišel kot nadučitelj k Sv. Marku.

(Dalje sledi.)

Proslava 300letnice J. A. Komenskega.

(Slavnosti po Evropi in v Ameriki.)
Mednarodno svetovno društvo „Komensky-Gesellschaft“ v Berlinu naznanja svojim členom načrt, po katerem se bode imenovana 300-letnica obhajala po Evropi in v Ameriki.

I. V Amsterdamu bode dne 27. marcija v domu, kjer je nekdanj stanoval Ludovik Geer, zaščitnik in mecen Komenskega, slavnostni shod po vsebini in obliki jednak praznkemu shodu; zvečer se bode dom električno razsvetlil.

II. V Naardenu, kjer počivajo posvečeni ostanki Komenskega, bode dne 28. marcija v cerkvi slavnostna služba božja, a po službi božji slavnostni koncert z orgljami. V mestu se otvori „Komensky-Museum“ kot slavnostna razstava. Ta muzej bode po vsebini popolnoma jednak onemu v Pragi in Prerovem ter bodo v njem razstavljene tudi slike vseh čeških in drugih mest, kjer je Komensky deloval, podobe njegovih spomenikov itd. kakor tudi vsa njegova dela v nemškem, latinskem, češkem, francoskem itd. jeziku. Potem se vrši v slavnostnem sprevedu med zvonjenjem in streljanjem s topi skupni obisk groba Komenskega, kjer se bode z vso svečanostjo odkril novi nagrobni spomenik.

III. V Lešnu na Poljskem se bode vršila slavnost v cerkvi in gimnaziji.

IV. V Fulneku odkrijejo novi Komenskyjev spomenik.

V. Slavnost Komenskega za Hesensko-Nasavsko se bode sredotočila v mestu Herbornu in sicer meseca maja.

VI. V Hagenu na Westfalskem je proglašen sledeči vspeored: 1. Pevski zbor učiteljskega društva. 2. Proslov, prednaša učiteljica 3. Zbor. 4. Slavnostni govor, govori učitelj. 5. Predstava IV. dela Komenskyjeve igre „Schola ludus“. 6. Žive podobe Komenskega. 7. Sklepní zbor in konečno skupni slavnostni večer.

VII. V Elbingu se je sestavil slavnostni odbor na poziv ondotnega župana gospoda Elditt-a.

VIII. Društvo Komensky-Gesellschaft v Berlinu je razpisalo do 1. marcija t. l. 100 mark za najlepšo pesem kot proslov za slavnosti Komenskega. Predsednik tega društva je arhivni svetovalec v Münsteru, Dr. L. Keller.

IX. Odbor češkega društva „Lumir“ v Belemgradu je sklenil oslaviti 300-letnico J. A. Komenskega meseca marcija slavnostnim načinom. Prirejena bode velika godbená in deklamatorna akademija v društvenih prostorih „na Slaviji“, kateri bodo okrašeni s transparenti, predstavljajočimi oslavljenca in z znaki dežel Češke krone. Razven tega izda odbor v srbsčini životopis Komenskega od J. Raušar-ja, kateri se bode razdelil med deležnike svečanosti.

X. Na oslavo tristoletnice bode v Kijevu na Ruskem vseučilišni profesor T. D. Florinsky govoril dne 26. marcija v slavnostnem predavanji: „Jan. Amos Komensky, prijatelj človeštva“. To je jedna najlepših 18 predavanj, katere prireja Kijevski vseučilišni profesorski zbor v prosepah onih pokrajin, katere so vsled nerodovitnosti letos mnogo trpele.

XI. Odbor mednarodnega društva Komensky-Gesellschaft v Berlinu naglašá v svojih poročilih, da so se skoro v vseh čeških mestih kakor tudi na Dunaji, v Lincu, Berlinu, Saros-Potoku, Koblencu, Elbingu, Poznanji, Münsteru, Heilbronn, itd. v Novem Yorku in še v nekaterih ameriskih mestih ustanovili slavnostni odbori, kateri bodo v kratkem naznanili vspeored svojih slavnostij. Jednaka poročila dolhajojo od ameriskih čeških društev.

Ime Komensky je torej povodom 300-letnice vzdramilo šolske, znanstvene in umetniške kroge po vsej Evropi in Ameriki. Ono spaja letos najodličnejše činitelje brez razločka držav in narodnosti k skupnemu delovanji. Komensky se naziva in časti kot učitelj narodov a njegova načela kot temelj naobraženosti vseh narodov na zemlji. Ne samo Komenskyjeva velikost temveč tudi to svetovno priznavanje in češčenje nam budi moralno in idealno moč naše zavesti in učiteljskega ponosa pod praporom: „Naprej za J. Amosom Komenskym!“ R. K.

„Naša priloga“. (Popravek.) Besede 3. kitice naše priloge k 3. številki „Popotnik-a“ so se proti koncu zapisale napčno pod note. Imajo se pravilno tako-le glasiti: „3. Ti zoro užgal si, razjasnil si dan, ti zoro užgal si, razjasnil si dan Spi mirno velikan. Ti — kan“. — Kar se naj blage volje popravi. Uredništvo.

Društveni vestnik.

Maribor. (Glavno zborovanje učiteljskega društva za mariborsko okolico) dne 4. januarja bilo je kaj dobro obiskano. V četrtem razredu učiteljskega zbralo se je okolu 10. ure 35 društvenikov, med tem gospod Černej L. in gospodična Hübl Franciška, ki sta društvu na novo pristopila. Kaj ne, dragi čitatelj, to je vže lepo

število. Kako lepo in prijetno bi vendar bilo, da bi gg. društveniki vsikdar in povsod se v tako obilnem številu vdeleževali zborovanj. Prepričani smo, da bi nam le potem delo bilo lažje in slajše, a prosep bi vidno napredoval. Le potem smeli bi zopet upati, da nam še kedaj posije solnce pomladansko, in da se v srca naša vrne blažena zadovoljnost.

Ob desetih otvoril preds. g. Nerat zborovanje s prijaznim pozdravom ter prosi zapisnikarja da prečita zapisnika prejšnjih sej, katera se odobrita. Potem prebere predsednik dopis učiteljske zaveze „Steierm. Lehrerbund“ zadevajoč peticijo, koja imenovana zaveza namerava predložiti slavnemu deželnemu odboru štajerskemu. Vsakdo ve, kje ga čevlji žuli. — Kdo nam bode torej zameril ako se tudi učitelji poleg svojih dolžnosti zavemo svojih pravic, ter prosimo za to, kar nam gre. Omenjena peticija potegovala se bode za idejo našega izbornega in cenjenega šolnika gospoda ravnatelja Jamšek-a, ki je vpletena v njegovej temeljiti razpravi: „Regulovanje ljudsko-učiteljskih plač na Štajerskem“ v „Popotnik-u“ 1. 1889 str. 239. (Primeri današnji uvodni članek! — Uredn.) Gospod predsednik zagotavlja, da bode dopisu priložene pole vestno izpolnil in vrnil. Za tem poroča o društvenem delovanju v minulem letu, iz katerega posnamemo da je društvo imelo 4 redne seje in sicer 3 v Mariboru, jedno pa v Jarenini. Pri teh so predavali gg: Slekovce: „Topogr.-histor. črtica o Jarenini“; Nerat „O pokončni pisavi“ in ravnat. Schreiner „O koncentraciji pouka“. Dohodkov je imelo društvo 69 gld. 7 kr., stroškov 74 gld. 3 kr., torej 4 gld. 96 kr. primanjkljaja.

Sedaj se vršujoča volitev novega odbora imela je ta-le izid: gg. H. Schreiner, ravnatelj v Mariboru, predsednik; M. Nerat, urednik v Mariboru, njegov namestnik; Berta Aufrecht v Mariboru, blagajnik; M. Cizel in Fr. Krajnc, zapisnikarja; J. Koprivnik, prof. v Mariboru, F. Pirkmaier v Framu, J. Leskovar v Hočah, odborniki.

Dragi čitatelj, ni Ti neznana „Fizika“, Schreinerjeva, „Prirodopisni pouk v jednorazrednicah“, Schreiner in Koprivnik, „Popotnik“ naše glasilo itd. Blagovoli torej po tem soditi sam in čudil se ne bodeš, ako trdim, da se ne smemo in ne moremo vstrašiti bodi-si koga vže, dokler bodemo imeli tako izkušene vodje na krmilu ladje naše. Ohrani nam jih le Bog še mnogo let tako krepke in čile.

Predavanje gospoda Leskovar-ja o knjižici: „Abhilfe gegen Willkür und Protection bei Besetzung von Lehrerstellen von Joh. M. Lipp, Oberlehrer, Znaim 1892, Fournier & Haberler“ bilo je jako zanimivo. Pisatelj knjižice nam namreč kaže, kaj bi se naj jemalo pri nastavljanju učiteljskih mest v pošte, da se odda najvrednejšemu, in kako bi se dalo to doseči. Knjižica se učiteljem priporoča, cena ji stoji 35 kr. — Pri tej priliki se društvo hvaležnim srcem spominja ukaza slav. c. kr. štaj. dež. šolsk. sveta, tičočega se nameščenja učiteljskih mest.

Društvo je sklenilo po nasvetu g. Leskovarja prikojenem po gospodu Koprivnik-u obrniti se do slavne štajerske učiteljske zaveze, da ta pri veleoslavnem deželnem odboru poprosi, učiteljem privoliti priklade vsed draginje, dokler se ne uvede tako zvani „Concretualstatus“. Take priklade dobivajo tudi mnogi drugi uradniki.

Po dolgem in temeljitem reševanju dnevnega reda zaključil je novi predsednik gospod Schreiner glavno zborovanje ob $\frac{1}{2}$ 1. uri opoldan. — c.

Od Save. „Celjsko učiteljsko društvo“ je imelo 7. februarja svoj prvi letošnji zbor, ki pa je bil tako slabo obiskovan, da nam je bilo komaj moči reševati dnevni red. Rad bi se obrnil do drumačijah tovarišev in tovarišic z nekaterimi resnimi besedami; a če pomislim, kolikokrat in s kakim navdušenjem se je na tem mestu vže povdarjala korist in potreba naših učiteljskih društev, pa s tako malim vspehom, zdi se mi najbolje, da molčim. — Sicer pa šteje naše društvo še dokaj prav navdušenih članov in nadajam se, da se bodo polnoštevilno vdeležili prihodnjega zbora, katerega smo določili na prvi dan velikonočnih počitnic.

Pri zadnjem zborovanju odpli smo najprvo mični pesmici „Slavček“ in „Mrak“. — Gospod J. Zupan podal nam je potem učno sliko „podoba naše zemlje“ na podlagi 49. branja v 3. bezilu. Povdarjal je, da učenci niso zreli za vse dokaze o kroglasti podobi zemlje. Omejil se je na glavne dokaze ter nam na kratko pokazal, kako se morajo nazorno obravnati.

Predpustnemu času ravno primerno je bil izborno sestavljen šaljivi govor gospoda A. Brezovnik-a. Liki članku v „Popotnik-u“ leta 1884., kjer humoristično obravnava imena štajerskih učiteljev, sprivil se je ta pot nad imena učiteljskega osovja v „Popotnik-ovem koledarju“ ter jih je z izvrstnim dovtipom zvezal v šaljiv govor, da nam je izvalil prav obilo smeha. — Ker bi ta govor gotovo tudi druge tovariše zanimal, naprosili smo gospoda Brezovnik-a, da ga objavi. Gosp. tovariš ga je odstopil društvu, ki ga hoče poslati „Popotnik-u“. — r.

Maribor. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za mariborsko okolico bode imelo 3. dne sušca ob desetih dopoldne v poslopji učiteljišča (4. razred) v Mariboru izvanredno zborovanje. Vspored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. O učnih načrtih sploh in o učnem načrtu o nazornem nauku posebej. (Gospod Gabr. Majcen). 3. Književno poročilo. 4. Nasveti. K obilni vdeležbi vljudno vabi odbor.

Ptujski okraj. (Vabilo.) Učiteljsko društvo zboruje v četrtek 3. marcija ob 10. uri v ptujski okoliški šoli. Dnevni red: 1. Zapisnik 3. decembra. 2. Društvene stvari. 3. Posvetovanje radi proslave 300-letnice J. A. Komenskega. 4. „O slovničnem pouku“; nadaljuje gospod Herič. 5. Razdelitev Prettenhoferjevih gratis-zvezkov. 6. Nasveti. — Popoldne ob $\frac{1}{2}$ 2. ima stalni konferenčni odbor svojo sejo. K obilni vdeležbi vabi vljudno predsedn.

Brežiški okraj. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zborovalo bode v nedeljo dne 6. marcija t. l. ob 10. uri predpoldne v Reichenburgu po sledečem vsposredu:

1. Poročilo o društvenem delovanju. 2. Razgovor o zadnji naredbi vis. c. kr. deželnega šolskega sveta gledé na učne načrte. 3. Razgovor o Komenskyjevi slavnosti. 4. Volitev novega odbora. 5. Nasveti. Pri zborovanju bodo se tudi razdelile fotografije gospoda deželnega nadzornika Dr. Jarza. J. Mešiček.

Goriški okraj. (Vabilo.) Zborovanje „učiteljskega društva za goriški okraj“ bode dne 10. marcija t. l. ob 9. uri dopoldne v Gorici na slovenski kmetijski šoli. Dnevni red: I. O pravnih razmerah slovenskega učiteljstva. II. O ženskih ročnih delih. III. Posamezni predlogi in nasveti. IV. Pevska vaja. K obilni vdeležitvi vljudno vabi odbor.

Dopisi in druge vesti.

Iz Središča. (Prošnja do častitih tovarišev tersploh p. n. naročnikov „Zabavne knjižnice za slovensko mladino“.)

V zadnjem „Pop.“ številki mi je nasvetoval gospod X. povodim za me dokaj ugodnega in laskavega presojevanja 1. zvezka moje „Zab. knjižnice“, naj bi v bodočih snopičih smešnice ali kratkočasnice izpustil ter nadomestil gradivo te vrste s kakim drugim, otrokom bolj primernim berilom. Gospod ocenjevalec piše o tem med drugim to-le: „Vsaka dobra šala mora imeti nekaj soli v sebi, drugače je, kakor pravimo, neslana jed. Za take šale je pa treba vze nekoliko bolj zrelega uma, nego ga nahajamo pri otrokih. Zato se pa tudi kaj lahko zgodi, da otroci šale ali celo ne umejo, ali da krivo tolmačijo, kar jim je pa gotovo bolj na kvar nego na korist.“

Ker mi je mnogo do tega, da zadobi moja „Zab. knjižnica“ polagoma splošno zaupanje ter da se vsestransko razširi med našo branjaželjno mladino, ozirati se hočem kolikor toliko na vsako željo, ki zadeva uredbo mojega delca. Tudi želji, izrečeni v zgoraj omenjeni oceni, pripravljen sem prav rad ustreči, vendar pa bi rad še prej izvedel o tem tudi mnenja drugih svojih naročnikov in prijateljev naše slov. mladine; zato se obračam tem potom do njih z vljudno prošnjo, da mi — če mogoče, v kratkem — naznanijo odkrito svoje misli o kratkočasnicah v „Zab. knjižnici“.

Ne da se tajiti, da tiči v besedah gospoda ocenjevalca precej resnice, ker trdi, da otroci take šale ali celo ne umejo, ali jo pa krivo tolmačijo — vendar pa mislim, da je to le tedaj mogoče, ako je vzeta dotična smešnica iz zorokroga, ki je otrokom v obče tuj; nedolžne in priproste t. j. lahkomislive kratkočasnice, vzete iz otroškega življenja, pa zelo zanimajo in razveseljujejo brezskrbno mladež. Tudi druge, vzete iz navadnega vsakdanjega življenja, zabavajo — seveda pretrivljajne naj ne najdejo prostora v mladinski knjižnici; in takih — mislim tudi v mojem delci ni zaslediti.

Kakó smo kot otroci nekdaj željno pričakovali ter se veselili „Vrtca“! In kam se je obrnil naš pogled najprej, ko smo dobili list? — Na „kratkočasnice“. „Kaj je zopet smešnega?“ smo dejali in kedó bi nam tudi to zameril, saj sta mladost in

veselost pojma, ki se prav lepo vjemata. Kako živo mi je še v spominu dogodbica o onem učenčku, ki je iz šole domov prišedši odložil torbico, tekkel k očetu ter vprašal: „Oče, kakšno slamo pa imate vi v glavi? Meni so danes gospod učitelj rekli, da imam ajdovščino.“

In kakor meni, tako so se omilile nedolžne kratkočasnice gotovo tudi marsikateremu drugemu, ki je obiskoval ljudsko šolo za časa, ko je vze naš „Vrtec“ izhajal. Tudi odraslo prosto ljudstvo ima smešnice kaj rado in časniki, ki mu prinesó od časa do časa kaj „za smeh“, so mu nad vse.

Toda dovolj o tem. Hotel sem se le opravičiti, zakaj sem odmeril v „Zab. knjižnici“ smešnicam poseben predal, katerega pa bodem — ako večina čast. naročnikov to želi — vze v prihodnjem snopiči izpustil in ga nadomestil z drugo poučno stvarino. Nadejam se, da mi dojde v tej zadevi prav mnogo poročil.

Konečno še nekaj! Gospod ocenjevalec omenja v svoji oceni, da bi kazalo v posameznih sestavkih „Zab. knjižnice“ tu in tam kako besedo predrugaciti, kakor n. pr. namesto „hudič“ bi se po njegovem mnenji bila lahko vzela beseda „vrag“ ali „peklenšček“. Na to jaz: „Hudič“, „vrag“ ali „peklenšček“. Vam je po mojem mnenji vse en „zlodej“, in če rabim nam. besede „hudič“ (ki je v našem pisnem jeziku najbolj običajen izraz) „vrag“, nisem rabil nič milejšega oznamenila. Mislim pa, da bode najboljša, ako vzamen v prihodnje, ko bodem imel zopet opravka (seveda le v pravljičah in pripovedkah) s tem „nebodigatreba“ namesto besede „hudič“ — „h u d o b e c“ ali „h u d i r“. Ti dve imeni ste po mojem mnenji izmej vseh, kolikor jih ima peklenšček, še najmilejši, torej za mladinski spis najprimernejši.

Konečno še prosim posamezna sl. šolska voditeljstva, oz. sl. kraj. šolske svete, naj mi blagoizvole na skorem naznaniti, v kolikih natisih jim smem v prihodnje „Zab. knjižnice“ pošiljati. Ako želé p. n. prejemniki koncem leta za kraj. šolsk. svet račun o naročenih in plačanih knjižnicah, prav rad jim ga dopošljem. Prihodnji zvezek izide — če Bog dá — meseca majnika, IV. zvezek „Narodnih legend“ pa mesec kesneje.

Anton Kosi

Iz kranjskega okraja, 14. februarja. (Ne-krolog.) V preteklem desetletji je nemila smrt še dosti milostno prizanašala učiteljstvu kranjskega okraja, kajti pobrala nam je le dva tovariša. Tem bolj nas je pretresla tužna vest, da je 6. februarja ob 1/23. uri popoldne stegnila svoji košeni roki po možu v najlepših letih, do tedaj čvrstem, pri-ljubljenem pri svojih tovariših in pri ljudstvu, med katerim je deloval. Izdihnil je namreč svojo blago dušo gosp. Anton Rozman, učitelj v Žabnici pri Škofoji Loki, v 30. letu svoje dobe. Kdor ga je poznal in videl še pred 14 dnevi polnega življenja in najlepših idej ter čul, da je jedva prekoratil pred mesecem dnij prag sv. zakona, temu je pač segla v dno duše ta smrtna vest in vzklilnil je gotovo: O nemila smrt, kako si kruta!

Pokojni Anton Rozman se je poročil 1862. leta v Trbejah, župnije smleske. Ljudsko šolo je obiskoval v Ljubljani, dovršil nižjo gimnazijo ter stopil v učiteljske, katero je dovršil 1882. leta z dobrim vspehom. Ves čas svojega učiteljstva je služboval v kranjskem okraji in sicer prvo leto kot drugi učitelj na dvorazrednici v Poljanah nad Škofojo Loko in od jeseni 1883. na jednorazrednici v Žabnici.

Tu je bilo njegovo delovanje posebno plodonosno. Kdor je poznal žalostne razmere žabniškega šolskega okoliša pred Rozman-ovim dohodom, in kdor jih pozna zdaj, sprevidel bo, koliko napora, živavosti, vstrajnosti je bilo treba, koliko težav in britkih skušenj prestat, preden je pridobil ugled šoli in učitelja.

Ko so leta 1868 po silnih naporih ustanovili žabniško šolo, bil je ta šolski okoliš na najslabšem glasu. Godile so se skandalozne reči in učitelji niso bili varni niti svojega življenja (bilo je namreč to za časa sklepanja sedaj veljavnih šolskih zakonov). Zato si je pa tudi vsak učitelj pri prvi priložnosti pomagal drugam. Stoprav pokojni Rozman je pridobil učiteljskemu stanu stalni ugled in veljavo.

Ranji Rozman je bil v resnici vzoren učitelj. Po srcih izročene mu mladine skušal si je pridobiti srca roditeljev, kar se mu je posrečilo v polni meri. Nasprotstva napram šoli so se ublažila, ljudstvo postajalo je od dne do dne šoli prijaznejše, ker je videlo pri svojih malih lepe učne in vzgojne uspehe. Kolik hrup so zagnali, če je bil pred leti kdo pozvan zaradi šole k c. kr. okrajnemu šolskemu svetu ali bil inače kaznovan, zdaj se jim zdi povse naravno, da se zanikarni roditelji kaznujejo zaradi šolskih zamud. Da je pridobil šoli tolik ugled, pripomoglo je mnogo njegovo natančno izpolnjevanje svojih dolž-nostij. V njegovi šoli je bilo vse v najlepšem redu. Posebno je gledal na to, da so dohajali otroci snažni v šolo. Strog je bil sam s seboj, ljubezljiv z deo.

Toda ne samo v šolski sobi, tudi zunaj nje, v društvenem življenju, bodi učitelj na svojem mestu! In to je bil dragi pokojnik. Med tridimi kmeti seve-da ni ustanavljal društev, toda širil je slovenske

časopise in kmetijsko družbo. Pomagal je vselej slehernemu, komur je mogel, z dobrimi sveti in tudi v dejanji.

Čeravno ni imel šolskega vrta, storil je prav mnogo za povzdigo sadjarstva, katero se v žabniški okolici od leta do leta lepše razvija. Trudil se je in po moči vplival, da so kmetje vpeljali v svojih mnogih drevesnicah finejše sadne vrste. Na zadnji ljubljanski sadni razstavi je razstavil okoli 200 vrst sadja iz žabniške okolice ter je bil tudi obdarovan.

S svojimi soobčani je živel vedno v najlepši slogi, pri-ljubljen je bil povsod. Zato nam je pač lahko umevno, da je 6. februarja, ko je ob 1/23. uri popoldne zapel mrtvaški zvon, zaplakala vsa šolska deca po vasi in ko je duhovni gospod drugo jutro pri službi božji priporočal mladini in roditeljem, naj ohranijo dobrega učitelja v hvaležnem, trajnem spominu, bilo je rozno slednje oko.

V ponedeljek 8. februarja spremila je vsa šolska mladina svojega dobrega učitelja na dobro uro od-daljeno pokopališče v Stari Loki. Tudi šest njegovih tovarišev učiteljev, dve gospici učiteljici in naš c. kr. okrajni šolski nadzornik prihiteli so mu skazat zad-njo čast. Gotovo bi jih bilo prišlo še mnogo več, da so o pravem času zvedeli o njegovem pogrebu. „Uči-teljsko društvo za kranjski šolski okraj“, čegar član je bil — in v pretekley upravnej dobi tudi njega odbornik, položilo mu je na rakev lep venec z na-pisem: „Učiteljsko društvo svojemu članu“.

Ko je dragi rajni gledal z nedosežne daljave na tugujočo mladino od najnežnejše dobe pa tja do krepko razvitih mladeničev in deklic, od 6. do 22. leta, tedaj je lahko z zadoščenjem zaklical: Nisem živel zastoj!

Trajen ostane tvoj spomin vsem, ki smo te po-znali! Telesno si se ločil od nas, a duh tvoj ostane med nami. Bodi ti zemljica lahka! L. Jelenc.

Dunaj. (Izobrazba avstrijskih učite-ljev. — Učiteljski plačilni razredi.) Pred kratkim so se ravnatelj E. Hannak, profesor Rusch in gspd. pl. Crasbeck kot odposlanci shoda avstrijskih seminarjskih učiteljev poklonili ministru Gautschu ter mu izročili spomenico, v kateri se prosi podaljšanja učnega časa za učiteljska izobraževališča na pet let, češ, da se le tem načinom odpomore pre-obloženju dijakov. Ob enem se je ministru tudi predložila prošnja za poboljšanje gnotnega stanja učiteljskega osebja, delujočega na c. kr. šolah vadnicah, katero je n. pr. na Dunaji po urejanji učiteljskih plač mnogo na slabšem, kakor mestno učiteljstvo, kar pa se z duhom drž. šolske postave nikakor ne strinja. Želje c. kr. vadničnih učiteljev in učiteljic so zelo skromne; one obsegajo le znižanje službenega časa, mogočnost povzdigovanja v viši činovni razred in času primerno povišanje pristojbin za nadomešče-vanje. — Minister je obljubil, da hoče te prošnje temeljito presoditi in uvaževati.

Spodnje-avstrijsko deželno učiteljsko društvo je s sodelovanjem vseh podružnic po deželi izdelalo prošnjo do deželnega odbora, v kateri se prosi za uvedbo konkretnega statuta. Kakor se sliši, se baje v tem smislu delajo tudi na merodajnem mestu najobširnejše priprave in je torej upati, da se učit. plača uredijo na podlagi žaželjenega sistema. Y.

(Nova šola.) Deželni šolski svet štajerski je v svoji seji dne 4. t. m. določil, da se sedanja mešana ljudska šola na Vodi pri Trbovljah razdeli v četirirazredno deško in četirirazredno dekliško ljudsko šolo ter ustanovil za novo dekliško šolo jedno mesto nadučiteljice, jedno mesto učiteljice in dve mesti podučiteljic v IV. plačilnem razredu.

Razpisi natečajev.

Št. 119.

Nadučiteljsko mesto.

II. Na trirazredni ljudski šoli III. plač. razreda je umešiti stalno nadučiteljsko mesto.

Prosilci naj svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in sposobni subsidiarno poučevati katoliški veronauk, vložijo predpisanim potom do 8. marca t. l. pri krajn. šolskem svetu na Muti (Hohenmauthen).

* Zeleti je, da znajo prosilci vsaj deloma slovenski jezik.

Okr. šolski svet Marenberg, 9. febr. 1892.

Predsednik: Finetti s. r.

Št. 58. Učiteljsko event. podučiteljsko mesto.

Na trirazredni ljudski šoli v Dobovi je učiteljsko eventuelno podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilnem razredu definitivno ali tudi provizorično umešiti.

Prosilci in prosilke naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 15. marca 1892 pri krajnem šolskem svetu v Dobovi (pošta Brežice).

Okr. šolski svet Brežice, 6. februarja 1892.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 80.

Podučiteljsko mesto.

Na četirirazredni šoli pri Sv. Marjeti pod Ptujem, IV. plač. razreda s prostim stanovanjem, se popolni podučiteljsko mesto definitivno ali začasno.

Prosilci, slovenskega in nemškega jezika popolnoma vešči, naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, do 29. februarja t. l. pri krajnem šolskem svetu Sv. Marjeta pod Ptujem (pošta Možgance).

Okr. šolski svet Ptuj, 24. januarja 1892.

2-2

Predsednik: Scherer s. r.

Št. 63.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v Slivnici se umešča podučiteljsko mesto z dohodki IV. plač. razr. in plače prostim stanovanjem stalno ali tudi začasno.

Prosilci in prosilke za to mesto naj vložijo svoje redno opremljene prošnje potom predstojnega okr. šolskega sveta do 31. marca 1892 pri krajn. šolsk. svetu v Slivnici, pošta St. Jurij ob j. ž. Okr. šolski svet v Šmarji, 15. februarja 1892.

Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Vsebinsa. I. „Concretual-Status“ za učitelje na štajerskem (Fr. Jamšek.) — II. Razvrstitev učne tvarine iz slovnice za II. razred dvorazrednih šol. (J. Mešček.) — III. Slovstvo. (Ocene.) — IV. Doneski k zgodovini naših šol. (IX.) (Iv. Strelec.) — V. Proslava 300letnice J. A. Komenskega. — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — Listnica. — VIII. Natečaji.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)

Listnica

Upravništva: Nekaterim p. n. naročnikom smo danes na naslovnem pasu potrdili, do kedar je naročnina poravnana, ostalim storimo to prihodnjic. Prosimo jih še potrpljenja. Vse one p. n. prejemnike lista, ki so še z naročnino ali za dalje časa ali pa za tek. leto na dolgu, pa najljubneje prosimo, da se svoji dolžnosti po možnosti še pred izdajem 5. „Pop.“ številke odzovejo, da jim ne bode trebalo dolga na pasu označevati. Sploh prijateljem in podpornikom podjetja našega nujno na sree pokladamo, da naročnino naprej plačujejo, ker le tako nam bode mogoče zanesljivo in po vsem zadoščati tudi svojim dolžnostim tako do p. n. naročnikov kakor do tiskarne.

Uprava „Popotnik-a“.

Št. 349.

Razpis učiteljskih služb.

V tem okraji se s tem razpisujejo sledeča mesta:

- a) nadučitelj dvorazrednic v Gergarji, Pevm in v Šmarjah; III. plačilne vrste;
- b) učitelja-voditelja jednorazrednic v St. Martinu in Vedrijanu, III. plačilne vrste;
- c) potovalnega učitelja za Srednje-Kamhreško III. plačilne vrste z fl. 80 potuine;
- d) učiteljice v St. Andreži, Rihenbergu in St. Ferjanu, III. plačilne vrste.

Dohodki služb so določeni v dež. š. postavah 10. marca 1870 in 4. marca 1879.

Prošnje s postavnimi spričevali sposobnosti je vložiti do 8. aprila t. l. sem le po predstavljenih oblastih.

C. kr. krajni š. svet v Gorici, 18. feb. 1892.

Št. 199.

Nadučiteljsko mesto.

Na trirazrednici pri Sv. Barbari v Haložah v IV. plačilnem razredu in stanovanjem v šolskem poslopju je umešiti nadučiteljska služba.

Prosilci naj vložijo svoje opremljene prošnje z dokazom, da so zmožni poučevanja v slovenskem in nemškem jeziku, — da so avstrijski državljani, in da so vposplošni za subsidiarno pouk katoliškega veronauka, predpisanim potom do 17. marca 1892 pri krajnem šolskem svetu Sv. Barbara v Haložah.

Okr. šolski svet Ptuj, 15. februarja 1892.

1-2

Predsednik: Scherer s. r.

Št. 24.

Podučiteljski mesti.

V gornjegraškem šolskem okraji se s pričetkom poletnega tečaja umeščate ti-le podučiteljski službi definitivno ali tudi provizorično.

1. Podučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli IV. plač. razreda v Rečici s prostim stanovanjem in pri prov. nameščenju z osebno doklado 30 gld., dokler dotični svojo službo povoljno opravlja.

2. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli III. plačilnega razreda v Gorici s prostim stanovanjem.

Prosilci, event. prosilke naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstr. državljani, predpisanim potom do 29. februarja t. l. pri okr. šolskem svetu v Rečici in Gorici.

Znanje slovenskega jezika je potrebno.

Okr. šolski svet Gornji grad, 20. jan. 1892.

2-2

Predsednik: Wagner s. r.